

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Lehtonen, Tuija; Reiman, Nina

Title: Kotoutumiskoulutus muuttaa muotoaan : akateemisia taitoja rakentamassa

Year: 2019

Version: Published version

Copyright: © Kieliverkosto ja kirjoittaja, 2019

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Lehtonen, T., & Reiman, N. (2019). Kotoutumiskoulutus muuttaa muotoaan : akateemisia taitoja rakentamassa. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 10(5).

<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2019/kotoutumiskoulutus-muuttaa-muotoaan-akateemisia-taitoja-rakentamassa>

Kotoutumiskoulutus muuttaa muotoaan: akateemisia taitoja rakentamassa

---

Kielitietoinen opetus, jossa kieli on integroitu oman alan sisältöjen opiskeluun, on tehokkain tapa oppia kieltä ja integroitua yhteiskuntaan. Kielitietoisien opetuksen tarve nostetaan esiin myös Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi -raportissa (OKM 2017). Ammatillisella puolella tätä kehittämistyötä on jo jonkin verran tehty, mutta korkeakoulutetut ja korkeakoulukelpoiset maahanmuuttajat ovat jääneet pitkälti väliinpuotoajiksi. Heidän polkunsa kohti omaa alaa ja sille työllistymistä on pitkä ja hidas, eikä aiempaa osaamista usein tunnisteta ja tunnusteta: kotoutumisessa lähdetään liikkeelle ikään kuin nollasta. Jyväskylän yliopiston INTEGRA-hankeessa on lähdetty kehittämään korkeakoulutettujen ja korkeakoulukelpoisten maahanmuuttajien tarpeisiin soveltuvaa mallia ja pedagogiikkaa.

Julkaistu: 11. syyskuuta 2019 | Kirjoittanut: Tuija Lehtonen ja Nina Reiman

Nykyisellään kotoutumiskoulutus ei vielä riittävällä tavalla kohtaa korkeakoulutettujen ja korkeakoulukelpoisten maahanmuuttajien tarpeita ja valmiuksia. Tavallisesti esteenä on etenkin se, ettei kotoutumiskoulutuksen tavoitetasoa korkeampia suomen kielen kehittämismahdollisuuksia juurikaan ole. Usein myös tarvittavissa akateemisissa taidoissa on puutteita. Hyödyllisintä olisikin, jos heti kotoutumisen alusta alkaen kehitettäisiin systemaattisesti rinnakkain korkeakoulutettujen maahanmuuttajien akateemisia valmiuksia ja kieltä kohdeympäristössä, mikä mahdollistaisi myös tulijan monikielisten ja -tieteisten taitojen hyödyntämisen uudessa kotimaassa.

Tässä artikkelissa esittelemme lyhyesti korkeakoulutetuille ja korkeakoulukelpoisille maahanmuuttajille suunnattua INTEGRA-hanketta, sen tavoitteita ja keskeistä pedagogista lähestymistapaa, integrointia, yhden käytännön esimerkin sekä opiskelijoiden kommenttien ja blogitekstin kautta.

INTEGRA-hanke

INTEGRA-hankkeessa on tartuttu edellä mainittuihin haasteisiin. Hankkeessa aloitettiin uudenlaisen korkeakoulutetuille ja korkeakoulukelpoisille maahanmuuttajille tarkoitetun yliopiston kieli- ja sisältöopintoja integroivan koulutusmallin kehittäminen. OKM:n rahoittamaa kaksivuotista hanketta (2017–2019) ovat olleet toteuttamassa Jyväskylän yliopiston kielikeskus^[1], Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto ja yliopistopalvelut (SIMHE, Supporting Immigrants in Higher Education in Finland).

Hankkeessa kehitettävällä toimintamallilla on haluttu edistää korkeakoulutettujen maahanmuuttajien tarpeiden ja tavoitteiden mukaisen kielikoulutuksen rakentamista ja tällaiseen koulutukseen osallistumista. Koulutuksen yhtenä lähtökohtana oli lähestyä kotoutumiskoulutusta osana aikuisen oppijan jatkuvan oppimisen polkua. Tällä tarkoitetaan sitä, että kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on henkilön osaamisen kehittäminen ja uudistaminen elämän ja työuran eri vaiheissa, mihin yhtenä osana kuuluu myös kielitaidon (suomen tai ruotsin) ja muiden tarvittavien taitojen kehittäminen.

Mallissa kielikoulutus on integroitu tunnistettuun sisältöosaamiseen. INTEGRA-koulutuksen rekrytointivaiheessa aiemmat opinnot, tutkinnot sekä työhistoria on käyty ohjaajan kanssa läpi. Lisäksi opiskelijoilla voi olla esimerkiksi OPH:n tutkinnonrinnastamispäätös. Kun osallistujat nähdään oman alansa asiantuntijoina, joilla on kokemusta ja osaamista, he eivät ole ”vain maahanmuuttajia”. Asiantuntijuuden ja yksilön historian arvostaminen luo osallisuuden kokemusta mielekkäissä paikallisissa yhteisöissä. Integroitumisen tavoitteena on ollut ns. monensuuntainen integraatio (ks. esim. Mustonen, Lehtonen & Saario tässä verkkolehdessä): samalla kun edistetään maahanmuuttajien integroitumista, edistetään myös yliopiston monikielistä osaamista sekä yliopistopedagogiikan kehittämistä.

Koulutuksen keskeinen tavoite oli **integroida kieli- ja sisältöopinnot** toisiinsa sekä **kehittää erilaisia opiskelussa ja asiantuntijatehtävissä tarvittavia akateemisia taitoja**. Opiskelijat kuvasivat blogitekstissään osuvasti koulutuksen päätavoitteita (esimerkki 1):

(1) Integran suunnitelman mukaan suomen kielen opiskeluun liittyy ammatti-identiteetin rakentaminen. Meillä on ollut hyviä mahdollisuuksia opiskella oman alan kursseja Avoimessa yliopistossa ja olemme saaneet paljon apua oman alan kielen opiskelemiseen. (Katkelmä INTEGRA-opiskelijoiden blogitekstistä)

Koulutus kesti noin yhdeksän kuukautta, ja sen laajuus oli 45 opintopistettä (op), josta 24 op suomen kieltä joko A- tai B-tason ryhmässä, 6 op englannin kieltä osallistujan kielitaidon mukaan, 5–10 op oman koulutusalan opintoja avoimessa yliopistossa tai muita valinnaisia opintoja sekä 5 op henkilökohtaista ja ryhmäohjausta. Koulutukseen valittiin hakulomakkeiden ja haastatteluiden perusteella 21 osallistujaa. Koulutus oli heille maksutonta, ja se toimi myös omaehtoisena kotoutumiskoulutuksena.

Koulutuksen teoreettiset ja pedagogiset lähtökohdat

Koulutuksen teoreettisena perustana oli sosiokulttuurinen ja ekologinen lähestymistapa kielenoppimiseen (ks. esim. van Lier 2000). Sen mukaan kieli on sosiaalista ja sitä opitaan vuorovaikutuksessa koko kielellisen, sosiaalisen ja fyysisen ympäristön kanssa (tässä yliopistoympäristön). Vuorovaikutusta ja oppimista puolestaan suuntaavat ja säätelevät oppijan tarpeet, mikä konkretisoituu hyvin esim. seuraavassa opiskelijoiden blogitekstin katkelmassa.

(2) Jokaisella opiskelijalla, joka haki Integraan, oli oma henkilökohtainen tavoite, mitä hän haluaisi saada Integrasta. Yleisesti kaikki oppivat asioita, jotka liittyvät akateemiseen elämään ja yliopistoelämään. (Katkelma INTEGRA-opiskelijoiden blogitekstistä)

Vaikka ympäristössä on oppimiselle monenlaisia resursseja, oppija havaitsee niistä ennen kaikkea ne, jotka hän kokee itselleen merkityksellisiksi. Kun havaittu otetaan käyttöön ja oppimisen avuksi, ympäristön resursseista on tullut oppimisen mahdollistavaa tukea eli *affordanssia* (*affordance*, suom. myös tarjouma). (van Lier 2000; Suni 2008.)

INTEGRAn opetuksessa sosiokulttuurista ja ekologista näkökulmaa toteutettiin muun muassa kollaboratiivisen pedagogiikan keinoin (ks. esim. Dillenbourg 1999). Siinä korostuvat yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen, jolloin oppijat paitsi jakavat osaamistaan (resurssejaan) myös saavat tukea toisiltaan. Hannele Dufva (2013, 60) tiivistää osuvasti INTEGRAn taustalla olevan sosiokulttuurisen näkemyksen oppimisesta: “– – ihmiset oppivat toisiltaan ja toistensa avulla”.

Teoriasta käytäntöön

INTEGRA-opinnot rakentuivat seitsemästä jaksosta, joissa suomen ja englannin opiskelu integroitiin alusta asti tiiviisti asiantuntija-alojen opinnoissa ja työelämässä tarvittaviin taitoihin, kuten tiimityöskentely-, IT- ja tiedonhakutaitoihin. Opiskelutavoista erityisen tärkeinä nähtiin pari- ja ryhmätyöskentely, jotka edistävät vuorovaikutusta ja tukevat näin oppimista. Suomessa akateemisissa opinnoissa ja työtehtävissä toimitaan pitkälti yhdessä muiden kanssa, joten tavoitteena oli myös sosiaalistua näihin kulttuurisiin tilanteisiin ja toimintatapoihin. Pari- ja ryhmätyöt läpäisivät kaiken toiminnan koulutuksen aikana, ja niitä ohjattiin ja opetettiin vaiheittain. Pienistä tuntiharjoituksista edettiin vähitellen kohti isoa, parin kanssa toteutettavaa tutkimusprojektia. Tunneilla lähes kaikki toiminta rakentui kollaboratiivisen pedagogiikan ympärille. Tätä opiskelijat aluksi kummeksuivat, mutta koulutuksen lopussa ymmärsivät jo hyvin sen arvon, mikä yhdessä tekemisellä ja oppimisella on. Yhden osallistujan haastattelukatkelma tuo havainnollisesti esiin oppimiskulttuureiden eroja:

(3) Alussa ihmettelin, miksi suomalaiset opiskelijat tekevät kaiken aina yhdessä. Ovatko ne jotenkin tyhmiä eikä osaa mitään yksin. Sitten Integrassa ymmärsin, mitä pari- ja ryhmätyö on. Että ne on ihan hyviä juttuja.

Alla olevaan taulukkoon on nostettu kustakin jaksosta esimerkinomaisesti muutamia tehtäviä, jotka havainnollistavat, millaisin aktiviteetein eri taitojen harjoittelua opetuksessa integroitiin. Tarkemmin esittelemme yhden tehtävän: sanan/termin selittämisen ja opettamisen muulle ryhmälle. Opiskelijoiden kommentit valottavat oppijoiden kokemuksia opinnoista. Sitaatit on poimittu koulutuksen loppuvaiheessa käydyistä kielenoppimista refleктоivista ryhmäkeskusteluista ja opiskelijoiden itsensä suunnittelemasta ja kirjoittamasta INTEGRA-opintoja käsittelevästä blogitekstistä (<https://movi.jyu.fi/fi/kehittamistyo/integra/integranaakkoset>).

Taulukko 1. Esimerkkitehtäviä.

JAKSO	ESIMERKKEJÄ YKSITTÄISISTÄ JAKSOJEN TEHTÄVISTÄ
Jakso 1	<ul style="list-style-type: none"> • viikoittaiset video-blogit ennalta sovituista teemoista
Jakso 2	<ul style="list-style-type: none"> • ilmiöpohjainen projektityö jostain yhteiskunnallisesta ilmiöstä OKL:n opiskelijoiden kanssa • tiedonhakuharjoituksia pienryhmissä
Jakso 3	<ul style="list-style-type: none"> • omaan alaan tai opiskeluhistoriaan liittyvät tekstit sekä yksin että yhdessä muiden kanssa
Jakso 4	<ul style="list-style-type: none"> • ryhmän yhteisen kurssilehden suunnittelu, tekeminen ja prosessikirjoittaminen parityöskentelynä
Jakso 5	<ul style="list-style-type: none"> • lukupiirityöskentely pienryhmissä OKL:n opiskelijoiden kanssa • omaan alaan tai kiinnostukseen liittyvän tutkimuksellisen projektityön tekeminen parityöskentelynä
Jakso 6	<ul style="list-style-type: none"> • ryhmän yhteisen blogitekstin ideoiminen, suunnitleminen ja yhdessäkirjoittaminen
Jakso 7	<ul style="list-style-type: none"> • ansioluetteloiden työstäminen vertaisprosessina

Kuten taulukon yksittäisistä esimerkkitehtävistä näkyy, jokaisessa jaksossa on eritasoisia pari- ja ryhmätehtäviä. Oma ala, osaaminen ja kiinnostuksen kohteet integroitiin tehtäviin oppijan kielitaidon mukaisesti ja tehtävät olivat pitkälti samanlaisia molemmissa ryhmissä: esimerkiksi A-ryhmässä luettiin omasta kiinnostuksen kohteesta tai koulutuksesta populäärejä, lyhyitä tekstejä, kun taas B-ryhmässä tekstit olivat pidempiä ja sisällöltään abstraktimpia. Toisinaan ryhmät työskentelivät myös yhdessä ja ryhmiä sekoitettiin sisältöopintojen mukaan. IT-taitojen harjoittelu kulki tehtävien rinnalla. Koulutuksen alussa aloitettiin tehtävillä, jotka saattoi tehdä oman, tutun puhelimen avulla. Tällaisia olivat esimerkiksi lyhyiden viestien lähettäminen ja video-blogit. Näistä jatkettiin muodollisempiin viestintätapoihin, jotka opiskelijat kokivat erittäin tärkeiksi:

(4) sähköposti. se on tärkeä ja minä opin paljon, koska joka päivä lähetän s-postia opettajalle, te-toimistoon ja eri kouluihin.

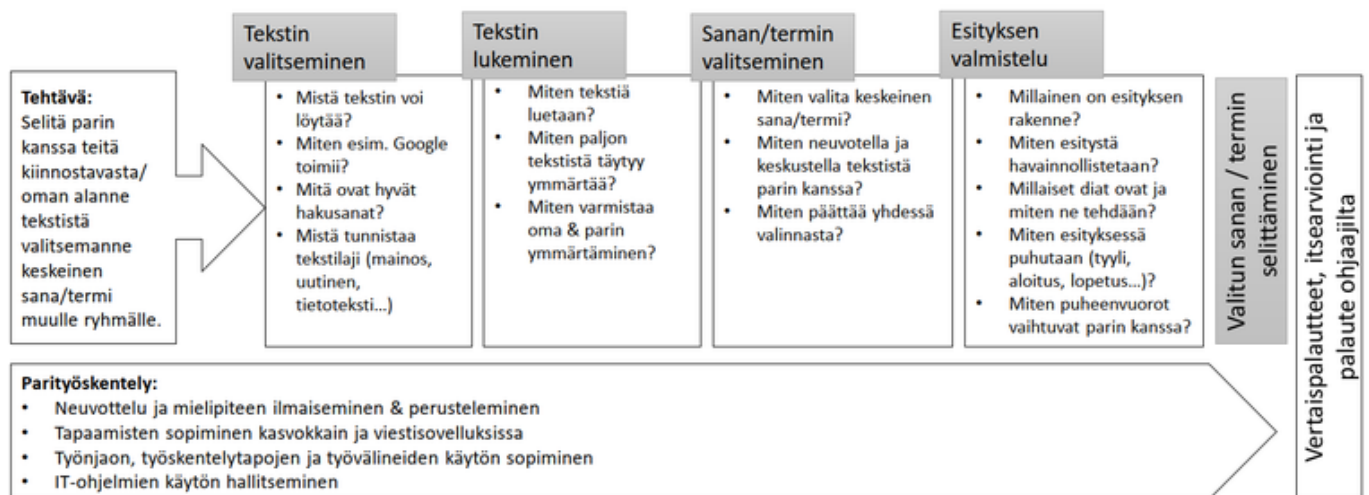
Koulutuksen edetessä vaatimukset kasvoivat ja tehtävät monimutkaistuivat. Esimerkiksi projektityössä vaaditaan jo hyvin monenlaisia taitoja ja ohjelmien hallintaa.

(5) – – mutta tässä täytyy joka viikko tehdä ryhmätöitä ja myös parin kanssa; [uutta oli] myös se, että kaikki tehdään tietokoneella ja internetissä

Tehtävänä termin selitys omaan alaan tai kiinnostuksen kohteeseen liittyvästä tekstistä

Kun oppijoille annetaan tehtäväksi sanan valitseminen ja sen selittäminen muille, on tehtävä vaikeustasoltaan varsin vaativa. Asiantuntijatehtävissä ja akateemisessa opiskelussa on kuitenkin paljon tämän tyyppistä toimintaa: selitetään toisille eritasoisia asioita, ilmiöitä ja termejä niin, että muut ymmärtävät ne. Taitona selittäminen on tarpeellinen, ja oppimistehtävänä se voi näyttää aluksi varsin yksinkertaiselta, mutta kun tehtävään yhdistetään mukaan myös muita osia, muuttuu tehtävä monitasoiseksi: sana tai termi valitaan omavalintaisesta tekstistä ja tehtävä tehdään yhdessä parin kanssa. Esimerkin avulla kuvaamme, miten monenlaista integrointia ja taitojen harjoittelua tehtävässä on.

Kuvio 1. Sanan/termin selittäminen

Tehtävä voidaan jakaa karkeasti viiteen osaan: tekstin valitseminen yhdessä, tekstin lukeminen ja käsittely, sanan/termin valitseminen yhdessä, esityksen eli selittämisen valmistelevminen ja lopuksi itse selitys eli esitys. Jokaiseen osaan liittyy paljon erilaista, kielenkäyttöä sekä taitoja, joissa tarvitaan metataitoja ja -kieltä. Lisäksi prosessin aikana asetetaan itse oppimistavoitteita sekä reflektoidaan ja arvioidaan työskentelyä ja oppimista.

Esimerkiksi tekstin valitsemisessa harjoitellaan tiedonhakutaitoja ja -menetelmiä, kuten sitä, miten hakukoneet toimivat ja miten löydetään ja käytetään sopivia hakusanoja. Toimivien hakusanojen muodostaminen ei ole välttämättä helppoa. Hakukoneiden käyttö ja tulosten kriittinen arvioiminen olivat uusia asioita yllättävän monelle opiskelijalle. Jotta pystyy arvioimaan hakutuloksia, on tunnistettava eri tekstilajit. Usean opiskelijan oli esimerkiksi vaikeaa erottaa mainosteksti uutisesta.

Tekstin lukemisessa taas tarvitaan erilaisia lukustrategioita sekä referoinnin taitoja, kun tekstiä käsitellään parin kanssa. Koko prosessin rinnalla harjoitellaan neuvottelua, mielipiteen ilmaisua ja perustelemista. Samaan aikaan on sovittava muun muassa tapaamisista ja muista käytännön järjestelyistä, jotka liittyvät parin kanssa työskentelyyn. Näissä on omat vakiintuneet ilmaisutapansa sen mukaan, mitä välinettä käytetään ja kuinka tuttuja henkilöt ovat toisilleen: jokapäiväisiä taitoja opiskelussa ja asiantuntija-alojen työtehtävissä. Kaikessa toiminnassa harjoitellaan ja kehitetään samalla kielitaidon eri osa-alueita vuorovaikutuksessa (puheen ymmärtämistä ja puhumista sekä lukemista ja kirjoittamista), minkä opiskelijat toivat esille myös blogissaan (esimerkki 6) ja keskusteluissa (esimerkki 7).

(6) Kielitaidon kehittämiseksi harjoitelimme keskustelua hyvässä ilmapiirissä, ja miten kirjoitetaan ja luetaan akateemisia tekstejä. Sellaiset harjoitukset lisäävät osaamista.

(7) – – miten sopia toisen kanssa, miten työ tehdään – – verrattuna vuosi sitten. En tiennyt, miten tehdä esitys jne.

Erityisesti koulutuksen lopussa opiskelijat itse korostivat sitä, miten taidot kietoutuvat toisiinsa. Opiskelijat myös havaitsivat, mitä kaikkea he yhdessä tehtävässä oppivat ja miten he pystyvät soveltamaan oppimaansa uusiin tilanteisiin (esimerkit 8 ja 9 ryhmäkeskusteluista):

(8) minä osaan nyt oikeasti monia asioita, esim. millainen on akateeminen teksti, miten pidän puhe-esityksen, millainen sen pitää olla. On todella paljon asioita, joita en osannut. Nyt se on minusta tosi hyvä, ja tuntuu kivalta.

(9) oikeasti minä tykkäsin kaikista, koska kaikki oli minulle uutta ja uusia asioita; kun piti ottaa kaikkien mielipiteet huomioon, kun kirjoitimme yhdessä artikkeleita; kaikki pari- ja ryhmätyöt; ja kun meidän piti selittää yksi sana, silloin ymmärsin, mikä on parityö

Lopussa

Koko koulutuksen ajan opiskelijat toivat esiin, kuinka suomalainen yliopisto-opiskelu poikkeaa monin tavoin heidän aiemmista opiskelukokemuksistaan. Erityisesti pari- ja ryhmätyöskentely oli monelle uutta, mikä näkyi sekä ryhmähaastatteluissa (esimerkki 10) että opiskelijoiden blogikirjoituksessa (esimerkki 11).

(10) [uutta oli] erilainen työskentely ryhmissä; ennen Intiassa jokainen opiskelija opiskeli vain itse. uusia pari- ja ryhmätyö, ei ole ollut aikaisemmin sellaisia tapoja

(11) Ryhmätyö: Se oli uusi asia monille opiskelijoille. On tärkeää kehittää kaikkien opiskelijoiden kykyä tehdä ryhmätyötä yhdessä tavoitteiden saavuttamiseksi. Integrassa olemme tehneet paljon ryhmä- ja parityötä.

Yleisesti myös suomalaisen akateemisen kulttuurin tunteminen, opiskelutapojen ja opiskelussa tarvittavien taitojen hallitseminen koettiin merkittäviksi.

(12) meidän kielitaito menee korkeammaksi ja tutustutaan akateemiseen ympäristöön ja millainen suomalainen yliopisto on

(13) Tavoite oli, kun integra alkoi, halusin oppia asioita, mitkä liittyvät minun oman alan töissä. Mutta kun olin Integrassa ja opin akateemisia asioita, minun silmät tuli auki.

Koulutuksen myötä opiskelijat ymmärsivät, ettei korkea kielitaidon taso yksin riitä, vaan tarvitaan myös ymmärrystä siitä, miten kielenkäyttötilanteet ja tekstilajit rakentuvat eri kulttuureissa ja kieli on tilanteista ja varioivaa.

(14) Kirjat eivät olleet vaikeita, luin ja kirjoitin paljon, mutta oli vaikeaa, kun kukaan ei selittänyt, millainen koe Suomessa on, mitä pitäisi osata.

Jos (ja kun) kielenoppiminen on kulttuurisiin tilanteisiin ja tekstilajeihin sosiaalistumista, niin kielen opetukseen on integroitava näissä tilanteissa tarvittavia muita taitoja. Kun ajatellaan korkeakoulutettujen kotoutujien ryhmää, näitä taitoja pitäisi opettaa alusta asti integroidusti, jolloin oppija saa välineitä myöhempää opiskelua ja asiantuntijatöitä varten. Yhtä lailla muidenkin kotoutujien kielenopetuksen sitominen kiinteämmin osaksi arjen käytänteitä ja oppijoiden tarpeita tukee kielenoppimista ja nopeuttaa kotoutumisen polkua. Tämä teksti on hyvä päättää INTEGRAn opiskelijoiden blogisitaattiin, jossa opiskelijat kokoavat itselleen koulutuksen tärkeimmän annin.

(15) Kaikista haasteista huolimatta ja sen tuen avulla, jonka saimme opettajilta, osaamme täällä puhua paremmin suomea kuin aiemmin. Tällä kurssilla opittiin ja opitaan vielä haastavaa suomen kieltä, esimerkiksi yliopiston kulttuuria ja akateemisia asioita. Ne olivat meille uusia ja haastavia, mutta eivät enää niin paljon kuin aikaisemmin.

INTEGRA-hanke on saanut jatkorahoitusta vuosiksi 2019–2021, ja uudet opiskelijat aloittavat koulutuksen alkuvuodesta 2020.

[1] Monikielisen akateemisen viestinnän keskus (MOVI) 1.6.2019 alkaen.

Tuija Lehtonen toimii suomi toisena kielenä -yliopistonopettajana Jyväskylän yliopiston Monikielisen akateemisen viestinnän keskuksessa ja on INTEGRA-hankkeen koordinaattori sekä suomen kielen opettaja.

Nina Reiman on suomi toisena ja vieraana kielenä -yliopistonopettaja Jyväskylän yliopiston avoimessa yliopistossa sekä opettaa suomea ja koordinoi avoimen yliopiston sisältöpintoja INTEGRA-hankkeessa.

Lähteet

Dillenbourg, Pierre 1999. Introduction; What do you mean by “collaborative learning?” Teoksessa P. Dillenbourg (toim.), *Collaborative Learning: Cognitive and Computational Approaches*. Amsterdam: Pergamon. S. 1–19.

Dufva, Hannele 2013. Kognitio, kieli ja oppiminen: hajautettu näkökulma. – T. Keisanen, E. Kärkkäinen, M. Rauniomaa, P. Siitonen & M. Siromaa (toim.), *AFinLA-e Soveltavan kielitieteen tutkimuksia* (5) s. 57–73.

INTEGRAn opiskelijoiden yhteiskirjoittamisprosessi: INTEGRAn aakkoset. INTEGRA-opiskelijoiden blogiteksti 17.6.2019. <https://movi.jyu.fi/fi/kehittamistyo/integra/integran-aakkoset> (<https://movi.jyu.fi/fi/kehittamistyo/integra/integran-aakkoset>)

OKM 2017 = Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi – kipupisteet ja toimenpidesitykset II. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:5. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Suni, Minna 2008. Toista kieltä vuorovaikutuksessa. Kielellisten resurssien jakaminen toisen kielen omaksumisen alkuvaiheessa. *Jyväskylä Studies in Humanities* 94. Jyväskylän yliopiston kielten laitos.

van Lier, Leo 2000. From input to affordance: Social-interactive learning from an ecological perspective. Teoksessa Lantolf, J. P. (toim.), *Sociocultural theory and second language learning*. Oxford: Oxford University Press. S. 245–260.

Artikkeliin viittaaminen

Lehtonen, T. & Reiman, N. (2019). Kotoutumiskoulutus muuttaa muotoaan: akateemisia taitoja rakentamassa. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 10(5).

Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2019/kotoutumiskoulutus-muuttaa-muotoaan-akateemisia-taitoja-rakentamassa> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2019/kotoutumiskoulutus-muuttaa-muotoaan-akateemisia-taitoja-rakentamassa>)